

LETTERS

FROM THE

'UNDERGROUND'

Writing in Methone, Pieria

late 8th

early 7th century BC

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

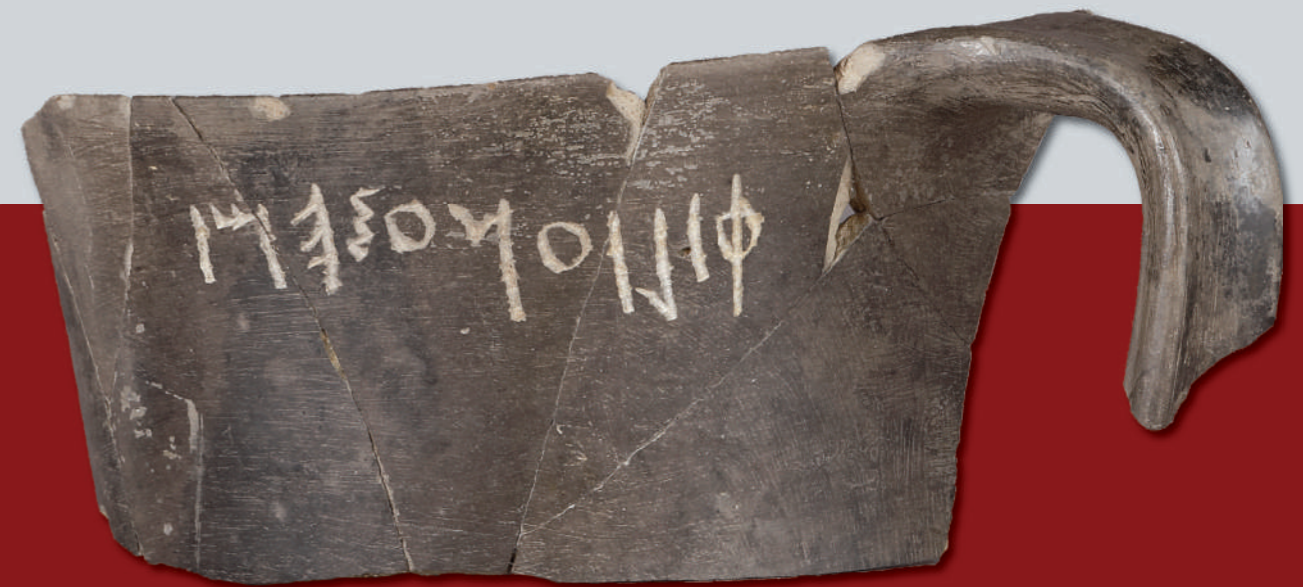
ΑΠΟ ΤΟ

'ΥΠ'ΟΓΕΙΟ'

Γραφή στη Μεθώνη Πιερίας

ύστερος 8ος

πρώιμος 7ος αιώνας π.Χ.



ΧΟΡΗΓΟΙ



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ



ΚΕΔΕΚ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΑΠΘ
CENTER FOR INTERDISCIPLINARY RESEARCH AND INNOVATION AUTH

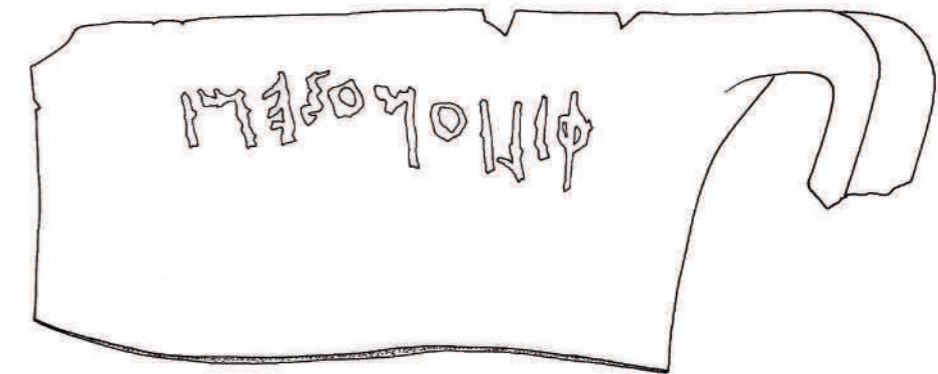
ΓΡΆΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ 'ΥΠ'ΟΓΕΙΟ'

Γραφή στη Μεθώνη Πιερίας
ύστερος 8ος - πρώιμος 7ος αιώνας π.Χ.

LETTERS FROM THE 'UNDERGROUND'

Writing in Methone, Pieria

late 8th - early 7th century BC



Γράμματα από το 'Υπόγειο'. Γραφή στη Μεθώνη Πιερίας, ύστερος 8ος - πρώιμος 7ος αιώνας π.Χ.

Letters from the 'Underground'. Writing in Methone, Pieria, late 8th - early 7th century BC

Επιμέλεια / Editor: Γιάννης Ζ. Τζιφόπουλος / Yannis Z. Tzifopoulos

© Υπουργείο Πολιτισμού - Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης - ΚΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων

© Ministry of Culture - Archaeological Museum of Thessaloniki - 27th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities

ISBN: 978-960-9621-12-0

Θεσσαλονίκη / Thessaloniki 2013

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης (www.amth.gr)

ΚΖ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (www.kz-epka.gr)

Επιτροπή Ερευνών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
(www.rc.auth.gr)

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων
(www.greek-language.gr), (<http://ancdialects.greeklanguage.gr/node/517>)

ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, Ευαγγελία Στεφανή,
Αγγελική Κουκουβού, Ουρανία Πάλλη, Ελευθερία Ακριβοπούλου

ΚΕΙΜΕΝΑ

Ματθαίος Μπέσιος, Γιάννης Ζ. Τζιφόπουλος,
Αντώνης Κοτσώνας, Sarah P. Morris, John K. Papadopoulos,
Ανδρονίκη Οικονομάκη, Αθηνά Αθανασιάδου

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Sarah P. Morris, John K. Papadopoulos, Γιάννης Ζ. Τζιφόπουλος

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Χρήστος Αβραμίδης, Χάρης Καρανίκας,
Δήμητρα Μακαντάση, Αναστασία Μπανιά
Ανδρονίκη Καπιζιώνη, Δημήτρης Καρολίδης,
Σοφία Αθανασιάδου, Βασιλική Μιχαλοπούλου

Credits

ORGANIZED BY

Archaeological Museum of Thessaloniki (www.amth.gr)

27th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities (www.kz-epka.gr)

Aristotle University of Thessaloniki, Research Committee (www.rc.auth.gr)

Centre for the Greek Language, Ministry of Education
(www.greek-language.gr)

MUSEOLOGICAL STUDY

Polyxeni Adam-Veleni, Evangelia Stefani,
Angeliki Koukouvou, Ourania Palli, Eleftheria Akriovou

TEXTS

Matthaios Bessios, Yannis Z. Tzifopoulos,
Antonis Kotsonas, Sarah P. Morris, John K. Papadopoulos,
Androniki Ikonomaki, Athena Athanasiadou

TRANSLATION

Sarah P. Morris, John K. Papadopoulos, Yannis Z. Tzifopoulos

CONSERVATION

Christos Avramidis, Haris Karanikas,
Dimitra Makantassi, Anastassia Bania
Androniki Kapizioni, Dimitris Karolidis
Sofia Athanasiadou, Vassiliki Michalopoulou

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Χρήστος Γκατζόλης, Αγνή Αποστολίδου

ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Γιώργος Τσεκμές, Ελπίδα Μαυροβίτου

ΣΧΕΔΙΑ

Ιωάννης Μόσχου, Φανή Σκυβαλίδα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ορέστης Κουράκης

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ

Ελένη Αλούπη και Εργαστήριο ΘΕΤΙΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Στέλιος Καραμπίκας, Γιώργος Καραμπίκας

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ελένη Καραγκουνάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΑ, Ι. Αντωνιάδης - Θ. Ψαρράς
20,5ο χλμ. Θεσ/νίκης-Πολυγύρου, Τ.Θ. 320, Θέρμη, 570 01
Τ 2310 466776, www.lithographia.gr

ΤΑ ΔΗΝΕΑ

ΒΙ.Π.Ε. ΣΙΝΔΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ 2310 795000, www.dinea.gr

ΧΟΡΗΓΟΙ

Επιτροπή Ερευνών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
(www.rc.auth.gr)

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
(ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ, kedek.rec.auth.gr)

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

TV100, FM100, DionTV

PUBLIC RELATIONS

Christos Gatzolis, Agni Apostolidou

MUSEOGRAPHIC STUDY

Giorgos Tsekmes, Elpidia Mavrovitou

DRAWINGS

Ioannis Moschou, Fani Skyvalida

PHOTOGRAPHS

Orestis Kourakis

PRODUCTION OF COPIES

Eleni Aloupi and Thetis Authentics

TECHNICAL SUPPORT

Stelios Karabikas, Giorgos Karabikas

GRAPHICS DESIGN

Eleni Karagounaki

PRINTING

LITHOGRAPHIA, I. Antoniadis - Th, Psarras
P.O. Box 320, Thermi, 570 01
T +30 2310 466776, www.lithographia.gr

TA DINEA

Sindos Industrial Park, T 2310 795000, www.dinea.gr

SPONSORS

Aristotle University of Thessaloniki, Research Committee (www.rc.auth.gr)
Center for Interdisciplinary Research and Innovation - Aristotle University
of Thessaloniki (CIRI - AUTH, kedek.rc.auth.gr)

MEDIA SPONSORS

TV100, FM100, DionTV

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

	10	ΕΙΣΑΓΩΓΗ <i>Introduction</i>
ΜΕΘΩΝΗ, πόλις Ἑλληνίς	12	Methone, “a Greek city” (polis Hellenis)
The oldest colony in the North Aegean: “Who are the men repulsed by slings (aposphendonetoi)?”	14	Ἡ ἀρχαιότερη ἀποικία στο Βόρειο Αἰγαίο: Τίνες οἱ ἀποσφενδόνητοι;
Ἡ ΜΕΘΩΝΗ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ	16	Methone in historical times
Εὐρεθίσματα ἀρχαίας ΜΕΘΩΝΗΣ	18	Οἱ ἀνασκαφές στην ἀρχαία ΜΕΘΩΝΗ <i>Excavations in ancient Methone</i>
Το Ὑπόγειο τῆς ΜΕΘΩΝΗΣ	20	Methone’s Ὑπογεῖο
Το Ὑπόγειο με τὰ γράμματα!	22	The Ὑπογεῖο with the letters!
Τρόποι γραφῆς πάνω στα ἀγγεῖα: εὐχάρακτα (GRAFFITI) καὶ γραπτὰ (DIPINTI)	24	Writing on ceramic vessels: graffiti (incised) and dipinti (painted)
Οἱ πρῶτες ἐλληνικὲς ἐπιγραφές	26	The earliest Greek inscriptions

Το συμπόσιο

28*The symposium (banquet)***30**ΚΡΑΣΪ, ἀστεῖσμοί, λογοτεχνικά παιχνίδια καὶ γραφή:
Το ποτήρι (σκύφος) τοῦ Ἀκεσάνδρου περίπου 720 π.Χ.*Wine, jokes, literary games, and writing:
The cup (skyphos) of Hakesandros 720 BC***36**Ἀκεσάνδρος, Φιλίων, Ἀντεκύδης:
ἔμποροι ἢ κάτοικοι τῆς ΜΕΘΩΝΗΣ
(ὕστερος 8ος – πρῶτος 7ος αἰώνας π.Χ.)*Hakesandros, Philion, Antekydes:
Traders or Residents at Methone (late 8th – early 7th century BC)***40**

Πρῶτα ἐλληνικὰ ἀλφάβητα στὴ ΜΕΘΩΝΗ

*Early Greek alphabets in Methone***44**

Ἑλληνικὴ διάλεκτος ἢ διαλέκτοι;

*Greek dialect or dialects?***46**Σύμβολα καὶ χαράγματα πάνω στα ἀγγεῖα:
ἔμπόριο καὶ γραφή*Symbols and graffiti on the pots: trade and writing***50**Πανέλληνες(;) εἰς ΜΕΘΩΝΗΝ
(ὕστερος 8ος – πρῶτος 7ος αἰώνας π.Χ.)*Panhellenes(?) in Methone
(late 8th – early 7th century BC)*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ανασκαφές στην αρχαία Μεθώνη από το 2003 και εξής έφεραν στο φως ένα μοναδικό εύρημα: 191 ενεπίγραφα αγγεία από το 'Υπόγειο', ένα κλειστό σύνολο το μεγαλύτερο μέρος του οποίου χρονολογείται στον ύστερο 8ο και τον πρώιμο 7ο αιώνα π.Χ.

Η μοναδικότητα του αναπάντεχου αυτού ευρήματος οδήγησε τον αρχαιολόγο Ματθαίο Μπέσιο και την ομάδα της ΚΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στην απόφαση να παρουσιαστεί όσο το δυνατόν συντομότερα το μικρό αυτό σύνολο με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» του Υπουργείου Παιδείας και του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας:

Ματθαίος Μπέσιος, Γιάννης Ζ. Τζιφόπουλος και Αντώνης Κοτσώνας, *Μεθώνη Περίας Ι: Επιγραφές, χαράγματα και εμπορικά σύμβολα στη γεωμετρική και αρχαϊκή κεραμική από το 'Υπόγειο'*, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας 2012, (<http://ancdialects.greeklanguage.gr/node/517>).

Η μοναδικότητα του ευρήματος έδωσε την αφορμή στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης να εντάξει στο πρόγραμμα των περιοδικών του εκθέσεων και την παρούσα έκθεση, με τα πιο αντιπροσωπευτικά και σημαντικότερα από τα ενεπίγραφα αυτά αγγεία του 'Υπογείου' της Μεθώνης.

INTRODUCTION

The excavations in ancient Methone that began in 2003 led to a remarkable discovery: 191 incised ceramic vessels from 'Υπογειο', most of which date from the late 8th and early 7th century BC.

This unique and unexpected find from the Northern Aegean led the excavator Matthaios Bessios and his team from the 27th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities to the decision to publish it as soon as possible. With funding procured from the European Union Program "Education and Lifelong Learning" of the Ministry of Education and the Centre for Greek Language, the find was published under the title:

Matthaios Bessios, Yannis Tzifopoulos and Antonis Kotsonas, *Methone I: Inscriptions, Graffiti and Trademarks on Geometric and Archaic Pottery from the 'Υπογειο'* (Thessaloniki: Centre for the Greek Language 2012, <http://ancdialects.greeklanguage.gr/node/517>).

The uniqueness of this extraordinary find was more than enough cause for the Archaeological Museum of Thessaloniki to include in its periodic program an exhibition of the most representative and important inscribed ceramic vessels from Methone's 'Υπογειο'.



Αγγείο πόσης (κοτύλη) με πτηνά από το Ανατολικό Αιγαίο, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 1591)
Drinking vessel (kotyle) with birds from Eastern Aegean, late 8th – early 7th cent. BC

ΜΕΘΩΝΗ, ΠΟΛΙΣ ἙΛΛΗΝΙΣ

Η αρχαία Μεθώνη βρίσκεται στη βόρεια Πιερία, στις δυτικές ακτές του Θερμαϊκού Κόλπου, στο νότιο τμήμα του δέλτα του Αλιάκμονα. Στις αρχαίες πηγές η Μεθώνη αναφέρεται ως μία από τις Αλκυονίδες, κόρη του Γίγαντα Αλκυονέα ή ως αδελφή του Πίερου, οικιστή της Πιερίας. Ο Πλούταρχος, συγγραφέας που έζησε περίπου το 45-120 μ.Χ., θεωρεί ότι πήρε το όνομά της από τον μυθιστορικό οικιστή της Μέθωνα, έναν πρόγονο του Ορφέα, αλλά ετυμολογικά η πολύοι-νος Μεθώνη ίσως σχετίζεται με το μέθυ, δηλαδή τον άκρατο οίνο ή την άμετρη οινοποσία. Αναφέρεται επίσης και ως ΜΕΘΩΝΗ, ΠΟΛΙΣ ἙΛΛΗΝΙΣ από τον Ψευδο-Σκύλακα στο έργο του *Περίπλους*, πιθανόν επειδή ως αποικία των νότιων Ελλήνων προϋπήρχε του μακεδονικού βασιλείου.



METHONE, "A GREEK CITY" (POLIS HELLENIS)

Ancient Methone is located in northern Pieria, on the west coast of the Thermaic Gulf near the mouth of the Haliakmon River and its delta. In ancient sources, the figure of Methone is listed as one of the Halcyons, daughter of the Giant Alcyoneus, or as sister of Pieros, the founder of Pieria. According to Plutarch (a writer who lived ca 45-120 AD), Methone was named after its founder, Methon, an ancestor of Orpheus, but, other ancient sources associate the name of *polyoinos* (the producer of a lot of wine) Methone etymologically with *methy*, i.e. wine unmixed with water or excessive wine drinking. Methone is also referred to as "a Hellenic city" in Pseudo-Skylax's work *Periplus*, possibly because as a colony of the southern Greeks it existed before the establishment of the Macedonian kingdom.



Αττικός κρατήρας. Αποδίδεται στο εργαστήριο του Ζωγράφου των Αθηνών 897, 720-700 π.Χ. (ΜΕΘ 2032)
Attic krater attributed to the Workshop of Athens 897, 720-700 BC

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ:

ΤΙΝΕΣ ΟΙ ΑΠΟΣΦΕΝΔΟΝΗΤΟΙ;

Η Μεθώνη ήταν γνωστή ως η αρχαιότερη ελληνική αποικία στις βόρειες ακτές του Αιγαίου και ο Πλούταρχος στο έργο του *Αίτια ελληνικά* (293a-b) αποδίδει την ίδρυσή της το 733/2 π.Χ. στους Αποσφενδονήτους («τους διωγμένους με σφεντόνες») Ερετριείς. Πρόκειται για κατοίκους της Ερέτριας στην Εύβοια, οι οποίοι είχαν ιδρύσει αποικία στην Κέρκυρα, αλλά εκδιώχθηκαν από τους ισχυρότερους Κορινθίους. Στην προσπάθειά τους να επιστρέψουν στην πατρίδα τους, την Ερέτρια, απωθήθηκαν «με σφεντόνες» (Αποσφενδόνητοι) από τους συμπατριώτες τους και έτσι αναγκάστηκαν να ιδρύσουν μια νέα αποικία στον βορρά, τη Μεθώνη.

Η στρατηγική σημασία της Μεθώνης στον Θερμαϊκό Κόλπο αλλά και γενικότερα στον βορειοελλαδικό χώρο οφείλεται:

- στα δύο ασφαλή για τα δεδομένα του Θερμαϊκού Κόλπου λιμάνια της,
- στην άμεση γειτνίασή της με τον βασικό οδικό άξονα που ένωνε τη νότια με τη βόρεια Ελλάδα και με τη βαλκανική ενδοχώρα και
- στην εύκολη πρόσβασή της σε πρώτες ύλες της περιοχής, καθώς τα πλούσια δάση των Πιερίων και του Ολύμπου πρόσφεραν ξυλεία και πίσσα για την κατασκευή και τον εξοπλισμό των πλοίων.

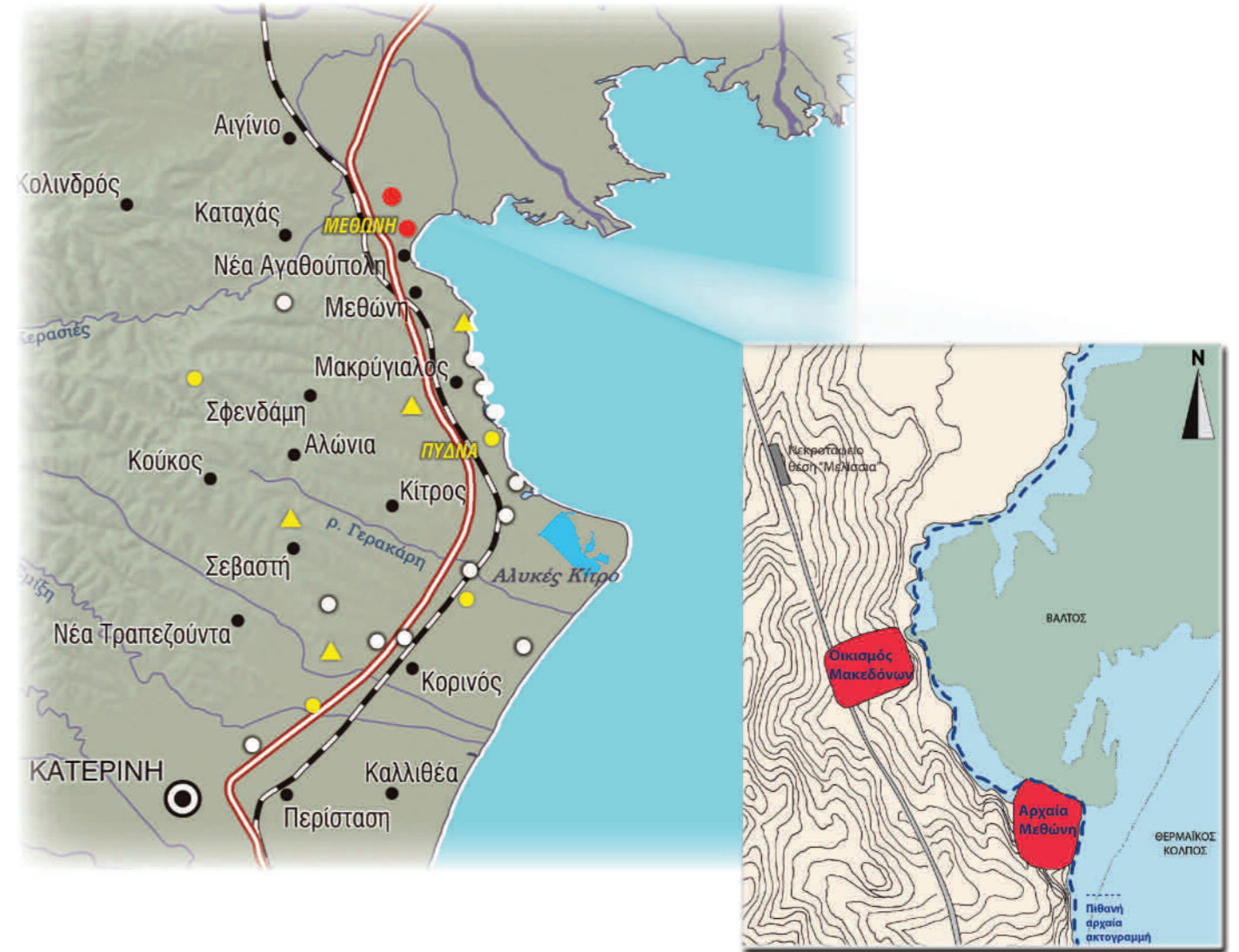
THE OLDEST COLONY IN THE NORTH AEGEAN:

"WHO ARE THE MEN REPULSED BY SLINGS (APOSPHENDONETOI)?"

Methone was known as the oldest Greek colony on the North Aegean coast. Plutarch in his work *Greek Aetia* (293a-b) attributes the founding of Methone in 733/2 BC to Eretrian aposphendonetoi ("the [men] repulsed by slings"). These inhabitants of Eretria in Euboea had established a colony in Corcyra (Corfu), but they were expelled by the more powerful Corinthians. In their effort to return to their homeland, Eretria, they were "repulsed with slingshots" (*aposphendonetoi*) by their compatriots and thus were forced to establish a new colony in the North, Methone.

The strategic importance of Methone in the Thermaic Gulf and the North is generally due to:

- its two harbors, naturally protected from the rough sailing conditions of the Thermaic Gulf,
- its location on the main route connecting the south with northern Greece and the Balkan hinterland, and
- its easy access to the natural resources of the region, as the lush forests of Olympus and Pieria Mountains offered excellent timber and tar for the construction and equipment of ships.



Χάρτης της Βόρειας Πιερίας με τη θέση της αρχαίας Μεθώνης
Map of North Pieria with the site of ancient Methone

Η ΜΕΘΩΝΗ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Η αποικία της Μεθώνης, από την εποχή της ίδρυσής της τον 8ο αιώνα π.Χ., ήταν σημαντικό κέντρο παραγωγής ποικίλων προϊόντων, αλλά και εμπορικός διαμετακομιστικός σταθμός. Ενεργό ρόλο φαίνεται πως είχαν όχι μόνον οι Ευβοείς άποικοι, αλλά και έμποροι από το Ανατολικό Αιγαίο, Φοίνικες, καθώς και οι ντόπιοι κάτοικοι.

Η Μεθώνη, ως ευβοϊκή αποικία, μετά την υποταγή της Εύβοιας στους Αθηναίους το 446 π.Χ., έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας και για τον λόγο αυτό συνιστούσε διαρκή στρατηγική και οικονομική απειλή για το μακεδονικό βασίλειο. Ο Φίλιππος Β΄ το 354 π.Χ. πολιορκήσε και κατέστρεψε ολοσχερώς τη Μεθώνη, χάνοντας και το δεξί του μάτι, σύμφωνα με κάποιες αρχαίες πηγές. Ανάγκασε, μάλιστα, τους κατοίκους της να μετακινηθούν βορειότερα.



Όστρακο αττικού(?) αμφορέα τύπου SOS με δύο χαράγματα (σε σχήμα «σπείρας» και «ανοιχτού S») άγνωστης σημασίας, ύστερου 8ου – πρώιμου 7ου αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2207)
Fragment of Attic(?) SOS amphora incised with two symbols (in the shape of a "spiral" and of an "open S") of unknown significance, late 8th – early 7th century BC.

METHONE IN HISTORICAL TIMES

Since its establishment in the late 8th century BC, Methone was an important production center of various goods and products, as well as a commercial transshipment center. Not only Euboean colonists, but also merchants from the Eastern Aegean, Phoenicians, and local residents had an active role in production and trade.

As an Euboean colony, after Athens subjugated Euboea in 446 BC, Methone became part of the Athenian League and for this reason constituted a lasting strategic and economic threat to the Macedonian kingdom. Philip II besieged and razed Methone in 354 BC, even losing his right eye during the siege according to some ancient sources, and forced the inhabitants to move farther north.



Τμήμα χιακού εμπορικού αμφορέα με εγχάρακτο σύμβολο άγνωστης σημασίας, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2666)
Fragment of Chian transport amphora incised with a symbol of unknown significance, late 8th – early 7th cent. BC

ΟΙ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΘΩΝΗ

Η ανασκαφική έρευνα στην περιοχή της Μεθώνης από το 2003 και εξής επιβεβαιώνει τη συνεχή κατοίκηση του χώρου από τη Νεότερη Νεολιθική Εποχή (5000-3000 π.Χ.), ενώ ήδη από την Υστερη Εποχή του Χαλκού (1450-1100 π.Χ.) η αρχαία Μεθώνη είναι σε επαφή με το Νότιο Αιγαίο. Κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (11ος-8ος αιώνες π.Χ.), ο οικισμός επεκτείνεται σημαντικά, ενώ με την έλευση των αποίκων τον 8ο αιώνα π.Χ. γνωρίζει μεγάλη ακμή. Στα σημαντικότερα ανασκαφικά ευρήματα συγκαταλέγονται και τα μνημειακά κτίρια στην Αγορά της Αρχαϊκής και Κλασικής πόλης (7ος-5ος αιώνες π.Χ.), η οποία έχει αρχίσει να αποκαλύπτεται στη δυτική πλαγιά του παραθαλάσσιου λόφου.



Κρατήρας με παράσταση επηρεασμένη από το εργαστήριο του Ζωγράφου των Αθηνών 897. Προέρχεται πιθανότατα από το Ανατολικό Αιγαίο, 720-700 π.Χ. (ΜΕΘ 2031).
Krater influenced by the Workshop of Athens 897. Probably from the Eastern Aegean, 720-700 BC

EXCAVATIONS IN ANCIENT METHONE

Excavations from 2003 onwards confirm that the site was continuously inhabited since the Late Neolithic period (5000-3000 BC), and already by the Late Bronze Age (1450-1100 BC), ancient Methone was in contact with the South Aegean. During the Early Iron Age (11th-8th centuries BC) the settlement expanded, and with the advent of the Eretrians and other settlers in the 8th century BC, Methone flourished. Among the most significant discoveries are the monumental buildings in the Agora of the Archaic and Classical city (7th-5th centuries BC), which are gradually coming to light on the western slope of the coastal hill.



Κτίρια της Αρχαϊκής Αγοράς (7ος – 5ος αι. π.Χ.)
Buildings of the Archaic Agora (7th – 5th cent. BC)

Το 'Υπόγειο' της Μεθώνης

Στην κορυφή του παραθαλάσσιου ανατολικού λόφου της πόλης εντοπίστηκε το 'Υπόγειο', μια κατασκευή με διαστάσεις στο δάπεδό της περίπου 3,6x4,2μ. και βάθος που ξεπερνούσε τα 11μ.! Πρόκειται για μια δυσερμήνευτη κατασκευή, πιθανόν αποθηκευτικού χαρακτήρα, η οποία λόγω στατικών προβλημάτων δεν ολοκληρώθηκε ποτέ και επιχώθηκε βιαστικά λίγο μετά το 700 π.Χ. με κάθε είδους υλικά (δηλαδή όστρακα, ξύλα, τμήματα λίθινων μητρών από μεταλλουργικές δραστηριότητες, σκωρίες χαλκού και σιδήρου, πήλινες χοάνες κατεργασίας χαλκού και χρυσού κ.ά.).

Στο εσωτερικό του 'Υπογείου' βρέθηκαν αγγεία όλων των τύπων: αποθηκευτικά, μαγειρικά, εμπορικοί αμφορείς, αγγεία για το σερβίρισμα και την κατανάλωση υγρών και τροφής. Η προέλευσή τους ποικίλλει: τοπικά, κορινθιακά, αττικά, ευβοϊκά, κυκλαδικά, ιωνικά, αιολικά, αλλά και φοινικικά. Η προέλευση των αγγείων, η τυπολογία και η χρονολόγησή τους επιβεβαιώνουν τη μαρτυρία του Πλουτάρχου για την πρώιμη ίδρυση της αποικίας της Μεθώνης το 733/2 π.Χ. Η πόλη από τον 8ο αιώνα π.Χ. αποτελούσε σημαντικό κέντρο παραγωγής, εμπορικό διαμετακομιστικό κέντρο και μέρος εμπορικών δικτύων, στα οποία είχαν ενεργό ρόλο όχι μόνον οι άποικοι Ευβοείς, αλλά και έμποροι από το Ανατολικό Αιγαίο, πιθανόν οι Φοίνικες, αλλά και οι ντόπιοι πληθυσμοί. Το πλήθος των ευρημάτων του 'Υπογείου' πιστοποιεί τις εκτεταμένες επαφές της Μεθώνης με τα εμπορικά κέντρα του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου και αποδεικνύει ότι η Μακεδονία και συγκεκριμένα η περιοχή του Θερμαϊκού Κόλπου δεν ανήκε στην περιφέρεια του ελληνικού κόσμου, αλλά κατείχε ενεργό ρόλο στην παραγωγή και διακίνηση αγαθών μέσω εμπορικών δικτύων μεγάλης κλίμακας.

METHONE'S 'ΥΠΟΓΕΙΟ'

On top of the eastern, coastal hill, the 'Υπογειο' was excavated, an underground construction measuring ca 3.6x4.2m. at its floor, and reaching more than 11m. in depth!

It is difficult to interpret this construction, but probably it was intended for storage, which due to the instability of the hill's geological layers was never completed. Subsequently, shortly after 700 BC, the shaft was filled in hastily with material of different sorts (sherds, wooden beams, stone moulds for metalworking, copper and iron slag, clay crucibles for gold and copper-working, etc.).

The pottery found in the 'Υπογειο' belongs to all kinds of ceramics: storage and cooking vessels, commercial amphorae, vessels for serving and consuming liquids and food. Provenance of this pottery varies: it includes local, Corinthian, Attic, Euboean, Cycladic, Ionian, Aeolian, but also Phoenician products. Typology, provenance, and the dating of the pottery found in the 'Υπογειο' agree with Plutarch's testimony that the colony of Methone was established in 733/2 BC. From the 8th century BC Methone became an important production center, a commercial transshipment center, and part of commercial networks, in which not only Euboean colonists but also merchants from the Eastern Aegean, Phoenicians, and local residents had an active role in production and trade. The sheer number of finds from the 'Υπογειο' attests to the extensive contacts of Methone with major commercial centers of the period in the Aegean and the Eastern Mediterranean. They also prove that Macedonia, namely the area of the Thermaic Gulf, did not belong to the periphery of the Greek world, but played an active role in the production and distribution of goods via large scale commercial networks.



Το 'Υπόγειο' και τμήμα αμφορέα άγνωστης προέλευσης με εγχάρακτα επί τα λαϊά γράμματα ΝΕ, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2421)

The 'Underground' construction and fragment of amphora of unknown provenance inscribed with letters NE from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

Το 'Υπόγειο' με τα γράμματα!

Από τα χιλιάδες ευρήματα που ήρθαν στο φως από το 'Υπόγειο' της Μεθώνης, τα 191 αγγεία με επιγραφές, σύμβολα και χαράγματα ξεχωρίζουν όχι μόνο λόγω της ιδιαίτερης σημασίας, αλλά και επειδή είναι μοναδικά για δύο λόγους:

1. Αρκετά συμπεριλαμβάνονται στις ελάχιστες πρώιμες ελληνικές αλφαβητικές επιγραφές, καθώς χρονολογούνται στον ύστερο 8ο και τον πρώιμο 7ο αιώνα π.Χ., όταν, σύμφωνα με τις μέχρι τώρα μαρτυρίες, άρχισε να χρησιμοποιείται η αλφαβητική γραφή στον ελληνικό χώρο.
2. Αποτελούν τα πρωιμότερα επιγραφικά ευρήματα από τη Μακεδονία και γενικότερα το Βόρειο Αιγαίο.



THE 'ΥΠΟΓΕΙΟ' WITH THE LETTERS!

Of the thousands of finds that have been unearthed from the 'Ypogeio' at Methone, 191 fragments of pottery with inscriptions, graffiti, and marks stand out, because they are not only of exceptional importance, but are also unique for two reasons:

1. Many belong to the few examples of early Greek inscriptions, because they are dated to the late 8th and early 7th century BC, the period when alphabetic writing began to be used in Greece.
2. They include the earliest inscriptions from Macedonia and the North Aegean.



Τμήμα αγγείου πόσης (σκύφου) από εργαστήριο του Θερμαϊκού Κόλπου με εγχάρακτη επί τα λαϊά επιγραφή του κατόχου του, Ξενι-, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2247)
Fragment of drinking vessel (skyphos) from a workshop of the Thermaic Gulf inscribed with the owner's name Xeni- from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

ΤΡΟΠΟΙ ΓΡΑΦΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΑΓΓΕΙΑ:

ΕΓΧΑΡΑΚΤΑ (GRAFFITI) ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΑ (DIPINTI)

Από τα 191 ενεπίγραφα αγγεία, τη μεγαλύτερη ομάδα συγκροτούν τα 166 αγγεία που φέρουν μη αλφαβητικά χαράγματα και σύμβολα και μάλλον υποδηλώνουν τον κάτοχο ή/και τις εμπορικές ανταλλαγές. Εντυπωσιακή όμως είναι η ομάδα των 25 κεραμικών αντικειμένων, πάνω στα οποία χαράχθηκαν επιγραφές και αλφαβητικά σύμβολα.

Τα περισσότερα από τα 191 ενεπίγραφα αγγεία χρονολογούνται στον ύστερο 8ο και τον πρώιμο 7ο αιώνα π.Χ. και παρουσιάζουν αξιοπρόσεκτη ποικιλία, γιατί περιλαμβάνουν χαράγματα, εμπορικά σύμβολα, σημεία κεραμέως και επιγραφές. Τα σύμβολα, τα χαράγματα, τα σημεία και τα μικρά κείμενα πάνω σε τέτοιες επιφάνειες ονομάζονται ανάλογα με τον τρόπο γραφής:

χαράγματα / εγχάρακτα / γκράφτι (graffiti), όταν χαράσσονται συνήθως πρόχειρα με αιχμηρό εργαλείο μετά ή πριν από την όπτηση του αγγείου, και

γραπτά / ζωγραφισμένα (dipinti), όταν ζωγραφίζονται με πινέλο, συνήθως πριν από την όπτηση.

Η διαφοροποίηση στον τρόπο χάραξης, η οποία σε άλλα αγγεία έχει γίνει με ιδιαίτερη επιμέλεια και σε άλλα άτεχνα και ερασιτεχνικά, φανερώνει ότι η γραφή δεν αποτελούσε αποκλειστικό προνόμιο λίγων, επαγγελματιών χαρακτών.

WRITING ON CERAMIC VESSELS:

GRAFFITI (INCISED) AND DIPINTI (PAINTED)

Of the 191, the greatest majority comprises 166 inscribed vessels which bear non-alphabetic graffiti and trademarks and most probably denote ownership and/or trading activities. Impressive, however, is the small group of 25 inscribed vessels which bear alphabetic inscriptions and symbols.

Most of these inscribed vessels dating to the late 8th and early 7th century BC exhibit remarkable variety, as they comprise symbols, trade- or potter's marks, graffiti, and inscriptions. These appear on the surface of the vessels and are categorized according to the way of writing:

incised / engraved / graffiti, when written with a sharp tool after or before firing, and

painted / dipinti, when painted with a brush, usually before firing.

The diversity in the way of writing, which is applied with care on some vessels and more casually on others, shows that early writing was not an exclusive privilege of a few, professional scribes.



Τμήμα χιακού εμπορικού αμφορέα με εγχάρακτο γράμμα Κ, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2219)
Fragment of Chian transport amphora inscribed with the letter K, late 8th – early 7th cent. BC

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Από το 750 π.Χ. περίπου και εξής εμφανίζονται οι πρώτες ελληνικές αλφαβητικές επιγραφές πάνω σε αγγεία, αντικείμενα φτηνά και εύχρηστα που μπορούσε να τα αποκτήσει ο οποιοσδήποτε, για να τα χρησιμοποιήσει είτε στο εμπόριο ή στο συμπόσιο. Το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την υιοθέτηση του αλφαβήτου, την εξάπλωση και την παγίωση των γλωσσικών κανόνων μέχρι την εμφάνιση των έμμετρων και άλλων επιγραφών δεν είναι εύκολο να υπολογιστεί. Μόλις όμως οι Έλληνες υιοθέτησαν τα σχήματα του «φοινικικού» αλφαβήτου και τελειοποίησαν το αλφάβητο αυτό, προσθέτοντας τα φωνήεντα και προσαρμόζοντάς το στις τοπικές διαλεκτικές ανάγκες, άρχισαν να χαράσσουν πάνω στα αγγεία γράμματα ή σύντομα κείμενα είτε στο πλαίσιο της οικονομίας, κατά την παραγωγή και τη διακίνηση των αγαθών, είτε στο πλαίσιο του συμποσίου.

THE EARLIEST GREEK INSCRIPTIONS

From about 750 BC onwards, the first Greek inscriptions appear on clay vessels. Because these were cheap and plentiful, anyone could obtain and use them in trade or in a symposium. It is not easy to determine how much time elapsed from the adoption and spread of the alphabet and the establishment of grammatical and syntactical rules of the Greek language until the appearance of inscriptions, some of them small poems, in the late 8th century BC. The Greeks, having adopted the shapes of the "Phoenician" letters, refined the alphabet by adding vowels and adapted it to local dialect needs. Almost simultaneously, they began to inscribe letters or brief texts on pottery, which were associated either with the economy, i.e. for the production and distribution of goods, or with the symposium.



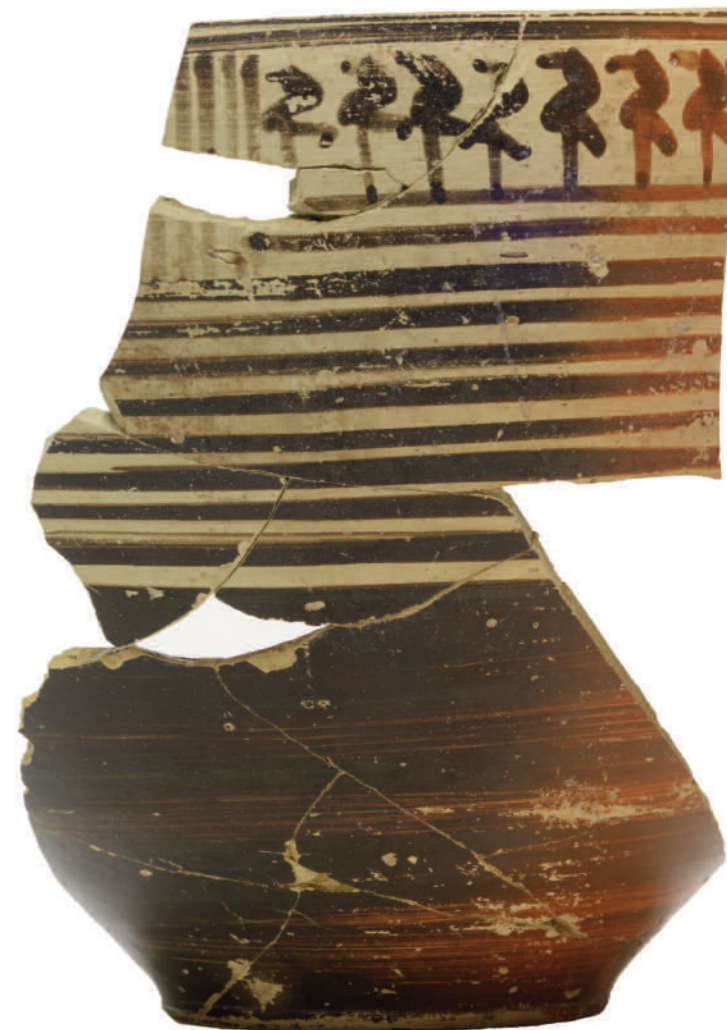
Από αριστερά προς δεξιά / From left to right

Τμήμα ευβοϊκού αγγείου πόσης (σκύφου) με εγχάρακτα *επί τα λαϊά* γράμματα ΠΙ, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2256)
Fragment of Euboean drinking vessel (skyphos) inscribed with the letters ΠΙ from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

Τμήμα αγγείου πόσης (σκύφου) από εργαστήριο του Θερμαϊκού Κόλπου με εγχάρακτη επιγραφή *επί τα λαϊά* του κατόχου του, Επιγε-, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2253)
Fragment of drinking vessel (skyphos) from a workshop of the Thermaic Gulf inscribed with the owner's name ΕΠΙΓΕ- from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

Τμήμα ευβοϊκού αγγείου πόσης (σκύφου) με εγχάρακτα *επί τα λαϊά* τα γράμματα ΟΕΜ, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2255)
Fragment of Euboean drinking vessel (skyphos) inscribed with the letters ΟΕΜ from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

Τμήμα από ημισφαιρική κορινθιακή κοτύλη με σχηματοποιημένα πουλιά ζωγραφισμένα, 760-700 π.Χ. (ΜΕΘ 3409)
Fragment of hemispherical Corinthian drinking vessel (kotyle) with stylized painted birds, 760-700 BC



Το συμπόσιο

Το συμπόσιο, δηλαδή «η συνάθροιση μιας παρέας φίλων και γνωστών που πίνουν» μετά από πρόσκληση για συνεστίαση, ήταν ένας από τους σημαντικότερους τρόπους διασκέδασης των αρχαίων Ελλήνων. Οι συμπότες, κατά τη διάρκεια του δείπνου αλλά κυρίως μετά το φαγητό, έπιναν μέσα από τα αγγεία πόσης (σκύφους, κοτύλες κ.ά.) «κρασί», δηλαδή οίνο και νερό αναμειγμένα μέσα σε μεγαλύτερα αγγεία (κρατήρες) στην κατάλληλη αναλογία. Παράλληλα συζητούσαν, έπαιζαν διάφορα παιχνίδια και διασκέδαζαν με τη συνοδεία μουσικής και χορού και με απαγγελίες των ποιημάτων του Ομήρου και άλλων ποιητών.

THE SYMPOSIUM (BANQUET)

The symposium, "a gathering of friends and acquaintances for a drink", after an invitation, was one of the most important ways the ancient Greeks entertained themselves. The symposiasts (members of the symposium), during but especially after the meal, drank wine in the drinking vessels (skyphoi, kotylai, etc) as "krasi", i.e. wine mixed in the appropriate proportion with water in large vessels (kraters). While drinking, they played various games and were entertained with music and dance and recitals of poems by Homer and other poets.



“Κύπελλο του Νέστορα”, Ίσχια (Πιθηκούσσεις) Ιταλία, περίπου 720 π.Χ.

“The cup of Nestor”, Ischia (Pithecussae), Italy, ca 720 BC

(πηγή / from: L. Cerchiai, L. Jannelli & F. Longo, 2004, Greek Cities of Magna Graecia and Sicily, Verona, Arsenale Editrice)



“Οινοχόη του Διτύλου”, Δίτυλο, Αθήνα, 750–735 π.Χ.,
Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

“Dipylon Oinochoe”, Dipylon, Athens, 750–735 730 BC,
National Archaeological Museum

ΚΡΑΣΪ, ΑΣΤΕΪΣΜΟΪ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΆ ΠΑΙΧΝΪΔΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΦΪ:
ΤΟ ΠΟΤΪΡΙ (ΣΚΪΦΟΣ) ΤΟΥ ΑΚΕΣΆΝΔΡΟΥ, ΠΕΡΙΠΟΥ 720 Π.Χ.

Χαρακτηριστικό και αντιπροσωπευτικό δείγμα της χρήσης της γραφής σε συμποτικό περιβάλλον αποτελεί το ποτήρι (σκύφος) του Ακεσάνδρου με την επιγραφή σε ιαμβικό τρίμετρο, η οποία έρχεται να προστεθεί στις πολύ γνωστές αλφαβητικές επιγραφές της ίδιας περιόδου εποχής: την οينوχόη του Διπύλου από την Αττική και το ποτήρι του Νέστορα από την ελληνική αποικία στις Πιθηκούσες της Κεντρικής Ιταλίας.

Το αγγείο, ως «λαλούν» αντικείμενο, «συστήνει» τον ιδιοκτήτη του Ακέσανδρο (σύνθετο όνομα από τα: *άκέομαι* + *άνήρ*, δηλαδή «αυτός που γιατρεύει τους άντρες»). Η δήλωση της ιδιοκτησίας “είμαι του Ακεσάνδρου” (*hAκεσάνδρο έμί*) είναι χαρακτηριστική και απαντάται και σε άλλες πρώιμες συμποτικές επιγραφές σε αγγεία, όπως το ποτήρι του Νέστορα (*Νέστορος [είμι] εϋποτ[ον] ποτέριο[ν]*) από τις Πιθηκούσες και η λήκυθος της Ταταίης (*Ταταίης έμί λέρυθος*) από την Κύμη της Ιταλίας. Το κείμενο στη συνέχεια καταλήγει με την απειλητική φράση για απώλεια της όρασης του πιθανού κλέφτη (*[όμμ]άτων στερέσ[ετα]ι*, ή σύμφωνα με άλλη συμπλήρωση του κειμένου των χρημάτων *[χρημ]άτων στερέσ[ετα]ι*).

Οι εντυπωσιακές ομοιότητες με το χαραγμένο κείμενο στη λίγο μεταγενέστερη (675-650 π.Χ.) λήκυθο της Ταταίης από την Κύμη της Ιταλίας, όπως και με μερικές άλλες πρώιμες επιγραφές (την οينوχόη του Διπύλου, το ποτήρι του Νέστορα, μία ή δύο παιδεραστικές επιγραφές από τη Θήρα και μια επιγραφή τριών στίχων πάνω σε κοτύλη από την Ερέτρια) μαρτυρούν μια επιγραφική συνήθεια σε συμποτικό περιβάλλον.

WINE, JOKES, LITERARY GAMES, AND WRITING:
THE CUP (SKYPHOS) OF HAKESANDROS CA 720 BC

A typical and representative example of the use of writing in a sympotic context is exemplified by the cup (skyphos) of Hakesandros (ca 720 BC), inscribed with a small poem in iambic verse, which is added to the well known alphabetic inscriptions of about the same time: the Dipylon oinochoe from Attica and the cup of Nestor from the Greek colony Pithecussae in Central Italy.

The cup as a "speaking" object "introduces" its owner, Hakesandros (a name formed from *akeomai* + *aner*, "the one who heals men"). The owner's-tag "I belong to Hakesandros" (*hAkesandro emi*) is characteristic and occurs also in other early inscriptions on vases, such as Nestor's cup from Pithecussae in Italy ("I am the beautifully-to-drink-from cup of Nestor", *Nestoros [eimi] eupot[on] poterio[n]*), and Tataies small vase from Cumae in Italy ("I am Tataies' lekythos", *Tataies emi lekythos*). Then, the text concludes by threatening its potential thief with deprivation of eyesight (*[omm]aton steresetai*, or with loss of money, according to another restoration of the text, *[chrem]aton steresetai*).

The impressive similarities of Hakesandros' inscription with that on Tataie's vase, dated a little later (675-650 BC), as well as with other early inscriptions (the Dipylon oinochoe from Attica, the cup of Nestor from Pithecussae in Italy, one or two pederastic inscriptions from Thera, and the three-lines inscription on a kotyle from Eretria) attest an epigraphic habit within a sympotic context.

hAκεσάνδρο έμ[ι^{c.22}]ειτετο[..^{c.6}..]μεκ[..^{c.3}..όμμ]άτον στερέ-
σ[ετ]αι.

(= Άκεσάνδρου είμ[ι^{c.22}]ειτετο[..^{c.6}..]μεκ[..^{c.3}..όμμ]άτων στερή-
σ[ετ]αι.

Είμαι [το ποτήρι/αγγείο;] του Ακεσάνδρου. [... όποιος μου το στερήσει ... τα μά]τια του (ή τα χρήματά του) θα στερηθεί.

I am [the cup?] of Hakesandros [... whoever deprives me from him (or steals me) ... his mo]ney / eyes will be deprived of.

Τα σωζόμενα εγχάρακτα επιγράμματα παρουσιάζουν ιδιορρυθμίες στον μετρικό τους ρυθμό: είτε συνδυάζουν πεζό και έμμετρο κείμενο ή διαφορετικά μέτρα, είτε το μέτρο έχει περισσότερες συλλαβές με αποτέλεσμα τη σκόπιμη(;) άρση της μετρικής τελειότητας. Το πομπώδες ύφος της ποιητικής σύνθεσης και οι υπερβολικές απειλές σε περίπτωση κλοπής των αγγείων του Ακεσάνδρου και της Ταταίης δεν συνάδουν με την αξία των αντικειμένων που φέρουν τις επιγραφές, αφού σε όλες τις περιπτώσεις πρόκειται για συνηθισμένα και ευτελή αντικείμενα, τα οποία έχουν περισσότερο συναισθηματική αξία για τον εκάστοτε ιδιοκτήτη. Τέλος, το ύφος και το οξύμωρο μεταξύ της αξίας του αγγείου και του χαραγμένου κειμένου πρέπει να εκληφθεί ως συνειδητή επιλογή παιγνιώδους ύφους από τους χαρακτες και τους ανώνυμους ποιητές.

Τα στοιχεία αυτά παραπέμπουν στον ιαμβικό τρόπο σύνθεσης και στα *σκόλια* της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας, ποιητικές συνθέσεις που χαρακτήριζαν την ατμόσφαιρα κατά τη διάρκεια των συμποσίων, όπου λάμβαναν χώρα ποιητικοί και ορχηστρικοί αγώνες μεταξύ των συμποσιαστών. Το μονόστιχο ιαμβικού ρυθμού επίγραμμα του Ακεσάνδρου, όπως και το λίγο μεταγενέστερο της Ταταίης, είναι δύο σπάνια πρώιμα γραπτά παραδείγματα ιαμβικής ιδέας και σύλληψης: «όποιος μου το κλέψει, να χάσει τα μάτια του (ή τα χρήματά του)».

The earliest Greek epigrams are composed in a combination of prose and verse, or in different metrical rhythms, or even with more syllables than needed in order to undermine metric perfection. The pompous style and the exaggerated threats made in case of theft of the vessels of Hakesandros and Tataie are not in concert, since in both cases the pots are inexpensive and commonly used objects, which have more sentimental value to the owner.

Finally, the style and the oxymoron between the value of the vessel and the text inscribed on it must be understood as a deliberate choice by the engravers and the anonymous poets.

These characteristics are reminiscent of the iambic mode of composing poetry and of the *skolia* of ancient Greek literature, i.e. poems characteristic of the atmosphere during the symposium, when poetic and orchestral competitions between the symposiasts took place. The one-line epigram in an iambic trimeter of Hakesandros and a little later the epigram of Tataie are two rare examples of early poetic composition in an iambic mode and inspiration: "whoever steals the cup from me, lose his eyesight of (or money)."



Τμήμα ευβοϊκού αγγείου πόσης (σκύφου) με εγχάρακτη επί τα λαϊά επιγραφή του κατόχου του, Ακεσάνδρου, περίπου 720 π.Χ. (ΜΕΘ 2248)
Fragment of Euboean drinking vessel (skyphos) inscribed with the owner's name Hakesandros and a one-line poem from right to left, ca 720 BC

Είτε πρόκειται περί αυτοσχέδιων συνθέσεων της στιγμής είτε τέτοια στιχουργήματα ήταν κοινός τόπος στα συμποτικά συμφραζόμενα, το επίγραμμα του Ακεσάνδρου και τα παρόμοια πρώιμα επιγράμματα φέρνουν στο προσκήνιο πολυσυζητημένα θέματα, όπως:

- η εισαγωγή και διασπορά του αλφαβήτου στην Ελλάδα,
- ο αλφαριθμητισμός και η εγγραμματοσύνη των ανθρώπων της εποχής και
- οι απαρχές της λογοτεχνίας, προφορικής και γραπτής.

Whether improvised compositions of the moment or such verse-compositions were commonplace in the sympotic context, Hakesandros' epigram and the similar early epigrams bring to the fore much debated topics, such as:

- the introduction and spread of the alphabet in Greece,
- conditions of literacy and illiteracy at the time, and
- the beginnings of literature, oral and written.



Τμήμα χιακού αμφορέα με δύο μεγάλα και ελλειψοειδή χαραγμάτα (σε σχήμα «ωοειδές» και κάθετη διάταξη) άγνωστης σημασίας, ύστερου 8ου – πρώιμου 7ου αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2242)
Fragment of Chian amphora incised with a symbol (two large and ellipsoid “egg-shapes”) of unknown significance, late 8th – early 7th century BC.



Τμήμα αττικού εμπορικού αμφορέα τύπου SOS με εγχάρακτο μετά την όπτηση σύμβολο τριών γραμμών, ύστερος 8ος - πρώιμος 7ος αι.π.Χ. (ΜΕΘ 2206)
Fragment of Attic SOS transport amphora inscribed after firing with a symbol of three lines, late 8th - early 7th.cent, BC

ΑΚΕΣΑΝΔΡΟΣ, ΦΙΛΙΩΝ, ΑΝΤΕΚΥΔΗΣ:

ΕΜΠΟΡΟΙ Η ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΜΕΘΩΝΗΣ (ΎΣΤΕΡΟΣ 8ΟΣ – ΠΡΩΙΜΟΣ 7ΟΣ ΑΙΩΝΑΣ Π.Χ.)

Ιδιαίτερα στο συμποτικό περιβάλλον, φαίνεται ότι οι άνθρωποι για πρώτη φορά αισθάνονται την ανάγκη να δηλώσουν ιδιωτικά το όνομά τους, όπως ο Ακέςανδρος (*ἩΑκεσάνδρο ἐμί*), ο Φιλίων (*Φιλίωνος ἐμί*), ο Αντεκύδης (με γενική χωρίς το ρήμα: *Ἄντεκύδεος*). Με τον τρόπο αυτό κατοχυρώνουν την ιδιοκτησία τους και δημοσιοποιούν την ταυτότητά τους.

Για να αστείευθούν, συνθέτουν μικρά ποιήματα, μέσω των οποίων γίνεται φανερό ότι η διασκέδαση στα συμπόσια δεν περιλάμβανε μόνον επικά κλέα ἀνδρῶν και τις ραψωδικές τους εκτελέσεις, αλλά και λυρικές συνθέσεις, προφορικές και μερικές φορές και γραπτές. Αυτές οι iamβικού τρόπου, περιπαικτικές συνθέσεις προϋποθέτουν ότι το συμποτικό κοινό ήταν εξοικειωμένο με την ποίηση αυτή, γνώριζε τη μορφή και το περιεχόμενό της και ήταν σε θέση να προσλάβει τα έμμετρα αυτά κείμενα ως λογοτεχνικό παιχνίδι. Αυτά τα επιγράμματα, ακόμα και αν δεν συγκρίνονται με τα έπη του Ομήρου και του Ησιόδου ή την «υψηλή» λυρική ποίηση, είναι οι πρώτες καταγραφές λυρικής και συμποτικής ποίησης, ενός λογοτεχνικού είδους του οποίου τη γραπτή μορφή προαναγγέλλουν.

Στο συμποτικό αυτό ερμηνευτικό περιβάλλον και τα συμφραζόμενά του πρέπει να ενταχθούν οι επιγραφές ιδιοκτητών αλλά και επιγραφές σε άλλα αγγεία, όπως οι αμφορείς, τα οποία μπορούν σε ορισμένες περιστάσεις να θεωρηθούν αντικείμενα του συμποσίου.

HAKESANDROS, PHILION, ANTEKYDES:

TRADERS OR RESIDENTS AT METHONE (LATE 8TH – EARLY 7TH CENTURY BC)

Particularly during the symposium, it seems that people felt the need to engrave their name on the pots, and in this private setting to "insure" their property while exhibiting their literacy, as did Hakesandros ("I belong to Hakesandros"), Philion, ("I belong to Philion"), and Antekydes ("I belong to Antekydes", a genitive case without the verb "I am").

In order to make jokes for fun, they composed as a literary game, short poems of a playful character. Thus, the entertainment at a symposium included not only song, dance, and recitals of Homer and other epic poets (the epic *kléa andrón*), but also short poems and songs, i.e. lyric compositions, either oral and/or written. These small epigrams in an iambic mode of composition for banter require that the symposium audience was familiar with this kind of poetry, knew the mode and content, and was able to understand these metrical epigrams as literary game. Even if they do not compare to the epics of Homer and Hesiod or "high" lyric poetry, these early epigrams are literally the first records of sympotic poetry, a new nascent literary genre.

Within the symposium and its context must be interpreted the owner's-tag inscriptions and also the inscriptions on other vessels, such as the commercial amphorae, which in certain cases may be thought of as items for a symposium.

Φιλίωνος ἐμί (= Φιλίωνος εἰμί).

Εἶμαι του Φιλίωνα (το ποτήρι/αγγείο;).
I am the cup of Philion



Αιολικό αγγείο πόσης (πιθανότατα από τη Λέσβο) με εγχάρακτη επί τα λαιά επιγραφή του κατόχου του, Φιλίωνα, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2249)
Drinking vessel of Aeolian grey ware, possibly Lesbian, inscribed with the owner's name Philion from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

Μέσα στο περιβάλλον άμιλλας, ανταγωνισμού και παιγνιώδους διάθεσης του συμποσίου, η χάραξη των ονομάτων των ιδιοκτητών αποκτά νόημα και αποδεικνύει με αδιάψευστο τρόπο τον αλφαριθμητισμό και την εγγραμματοσύνη των συμποσιαστών. Επιλέγοντας να χαραχθεί το όνομά του ο ιδιοκτήτης επεμβαίνει σε εμφανές σημείο του αγγείου προσαρμόζοντάς το στις δικές του ανάγκες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το ενεπίγραφο αγγείο καθίσταται μοναδικό, καθώς δεν είναι πια άλλο ένα αγγείο πόσης, μετάγγισης, μεταφοράς ή αποθήκευσης, αλλά το «αγγείο του Ακεσάνδρου», το «αγγείο του Φιλίωνα» ή το «αγγείο του Αντεκύδη».

In the environment of emulation, competition, and playfulness during the symposium, etching the name of the owner acquires a discrete value and demonstrates the symposiasts' literacy. When choosing to engrave his name, the owner intervenes in a conspicuous place on the vessel and adapts the pot to his own needs. In this way, the inscribed vessel becomes unique, as it is no longer just another drinking, transport or storage vessel, but the "cup of Hakesandros", the "cup of Philion" or the "vessel of Antekydes".



Τμήμα αμφορέα άγνωστης προέλευσης με χάραγμα σε σχήμα «σταυρού», ύστερου 8ου – πρώιμου 7ου αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2423)
Fragment of amphora of unknown provenance incised with a symbol of unknown significance in the shape of a "cross", late 8th – early 7th century BC.



Τμήμα λέσβιου αμφορέα με εγχάρκτη επιγραφή του κατόχου του, Αντεκύδη, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2237)
Fragment of Lesbian transport amphora inscribed with the owner's name Antekydes from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

ΠΡΩΙΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΛΦΑΒΗΤΑ ΣΤΗ ΜΕΘΩΝΗ

Η ποικιλία των σχημάτων των γραμμάτων στα ενεπίγραφα αντικείμενα, όπως αυτά της Μεθώνης ή του Κομμού στη Νότια Κρήτη, αναδεικνύουν μια σημαντική πτυχή του αλφαριθμητισμού στην αρχαία Ελλάδα. Οι συμμετέχοντες σε ένα συμπόσιο ή σε κάποια άλλη συλλογική δραστηριότητα, όπως το εμπόριο, ήταν πιθανότατα σε θέση να αναγνωρίζουν τις τοπικές διαλεκτικές διαφορές και τα διαφορετικά σχήματα γραμμάτων και να διαβάζουν τα διαφορετικά τοπικά αλφάβητα.

Οι πρώιμες επιγραφές της Μεθώνης συμβάλλουν ουσιαστικά στην έρευνα για την εισαγωγή του αλφαριθμητισμού και τη διαμόρφωση των τοπικών αλφαριθμητισμών, τα οποία χρησιμοποιούνταν κατά περιοχές στην Ελλάδα ήδη από τον 8ο αιώνα π.Χ. Οι επιγραφές των συμποτικών αγγείων από τη Μεθώνη παρουσιάζουν ποικιλία σχημάτων και κατεύθυνσης γραμμάτων και ακολουθούν γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες της ελληνικής γλώσσας, οι οποίοι είχαν ήδη παγιωθεί στο δεύτερο μισό του 8ου αιώνα π.Χ. Αυτά τα χαρακτηριστικά φανερώνουν σχετική εξοικείωση με τους κανόνες της αλφαριθμητικής γραφής και τον γραπτό λόγο γενικότερα και, παρά την απουσία μέχρι σήμερα ανάλογων επιγραφικών ευρημάτων, αποτελούν ενδείξεις για την εισαγωγή του αλφαριθμητισμού πριν από τα μέσα του 8ου αιώνα π.Χ.

Η κατεύθυνση των γραμμάτων είτε από δεξιά προς τα αριστερά (*ἐπί τὰ λαιά*) είτε από αριστερά προς τα δεξιά (*ἐς εὐθύ*) στις επιγραφές της Μεθώνης που χρονολογούνται την ίδια περίπου περίοδο υποδηλώνει ότι και οι δύο τρόποι χάραξης των γραμμάτων μάλλον συνυπήρχαν, ίσως από την εποχή υιοθέτησης του αλφαριθμητισμού.

EARLY GREEK ALPHABETS IN METHONE

The variety in the shapes of the letters and in the direction of writing in Methone's early inscribed vessels or in the ones found in Kommos, South Crete highlight an important aspect of literacy in ancient Greece. The participants in a symposium or some other collective activity, such as trade, most probably recognized the different shapes of letters and could read words and short texts written in different local alphabets.

The early inscriptions of Methone contribute substantially to research on the introduction of the alphabet and the development of local alphabets since the 8th century BC. The inscriptions of the sympotic vessels from Methone show a variety in the shapes of the letters and in the direction of writing, and follow already established grammatical and syntactical rules of the Greek language. All these characteristics reveal familiarity with writing and the Greek language, and indicate that the introduction of the alphabet may very well have taken place before the middle of the 8th century BC, even though presently pertinent epigraphical evidence is lacking.

The direction of writing, either from right to left (*epi ta laia*) or from left to right (*es euthu*), supports the view that both directions of writing coexisted, probably since the time of the alphabet's adoption.



Τμήμα αμφορέα άγνωστης προέλευσης με εγχάρακτα *επί τα λαιά* γράμματα NE, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2421)
Fragment of amphora of unknown provenance inscribed with letters NE from right to left, late 8th – early 7th cent. BC

Τα σχήματα των γραμμάτων έχουν τα χαρακτηριστικά των πρώιμων τοπικών αλφαβήτων: επιμήκεις κάθετες κεραιές, μερικά γράμματα πολύ μικρότερα (όπως το Ϟ), γράμματα που εξαφανίστηκαν αργότερα από το ελληνικό αλφάβητο (όπως το κόππα Ϝ και το δίγαμμα Ϛ) και σχήματα γραμμάτων τα οποία άλλαξαν με την εξέλιξη του αλφαβήτου (όπως το Λ = Α, το Δ = Δ, το ζ ή Ϝ = Σ).

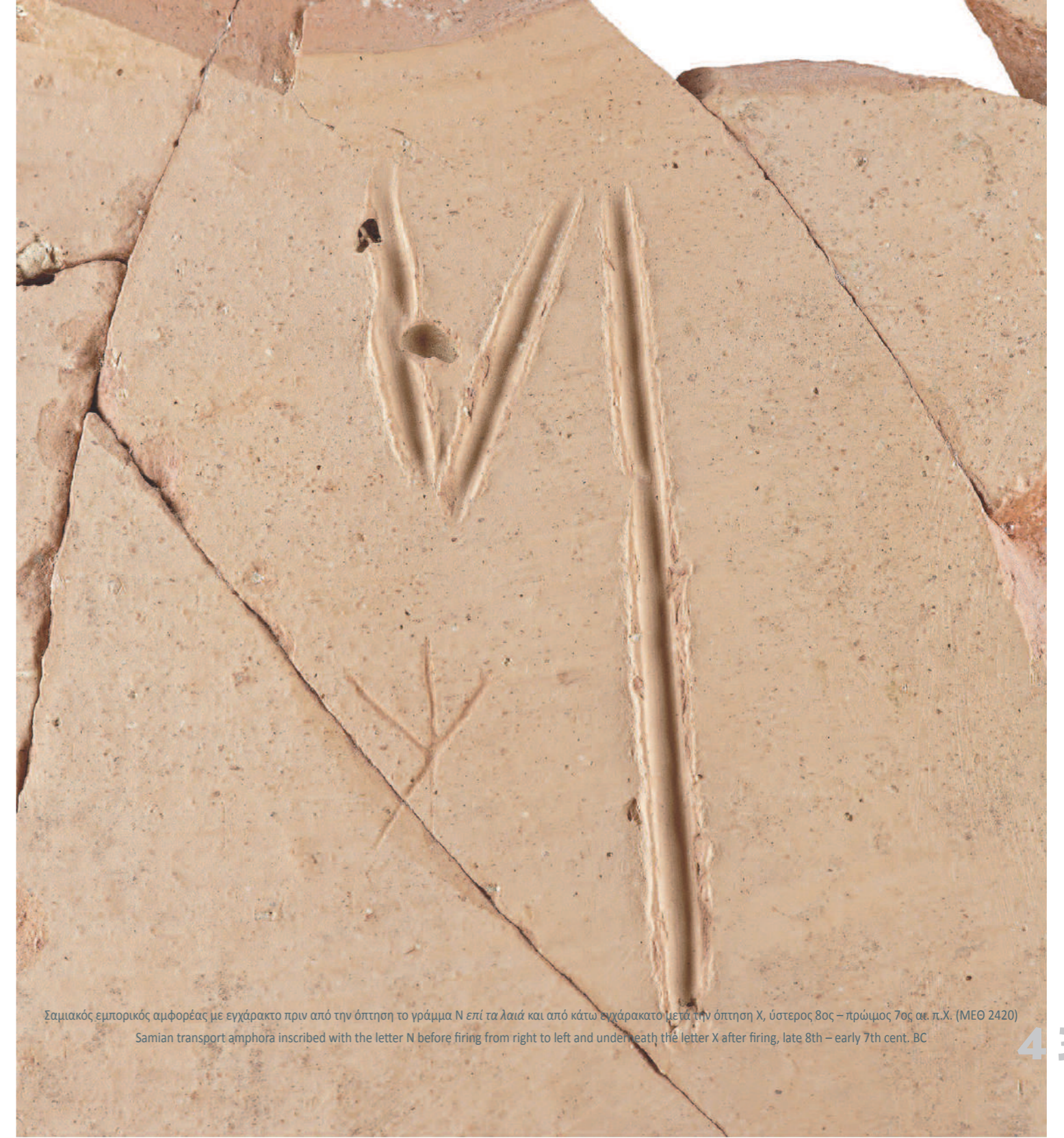
Από την εισαγωγή του ελληνικού αλφαβήτου έως και το τέλος της αρχαϊκής εποχής, οι ελληνικές πόλεις χρησιμοποίησαν το αλφάβητο προσαρμόζοντάς το στις δικές τους ανάγκες και ιδιαιτερότητες. Ωστόσο, η ταύτιση του αλφαβήτου των επιγραφών της Μεθώνης με κάποια από τα τοπικά αλφάβητα του ελλαδικού χώρου δεν είναι βέβαιη, επειδή τα κείμενα περιορίζονται σε μερικά γράμματα ή λίγες λέξεις, η προέλευση των αγγείων ποικίλλει και η χάραξη μπορεί να είχε γίνει οπουδήποτε και οποτεδήποτε, κατά τη διάρκεια της παραγωγής, της μεταφοράς ή της χρήσης του αγγείου.

Από όλα τα χαράγματα, μόνο το Ν=Ν που χαράχθηκε πριν από την όπτηση σε σαμιακό αμφορέα μπορεί να αποδοθεί με βεβαιότητα στο τοπικό αλφάβητο της Σάμου, ενώ το αλφάβητο της επιγραφής του Ακεσάνδρου μάλλον ταυτίζεται με το ευβοϊκό λόγω των σχημάτων των γραμμάτων και της προέλευσης του αγγείου.

The shapes of the letters bear the characteristics of the early local alphabets: elongated verticals, some letters much smaller in height (like the Ϟ), letters that fell out of use later from the Greek alphabet (koppa Ϝ and digamma Ϛ), and letter shapes which changed with the evolution of the alphabet (such as Λ=Α, Δ=Δ, ζ or Ϝ=Σ).

Since the introduction of the Greek alphabet and until the end of the Archaic period, the Greek cities used the alphabet by adapting it to their local dialect needs. The identification, however, of the alphabet of Methone's inscriptions with specific local alphabets of Greece is difficult, because only a few letters or words survive, the provenance of the vessels is varied, and the engraving may have been done during production, transportation, or use of the vessel.

Of all the graffiti, only Ν=Ν, engraved before firing on a Samian amphora can be attributed with certainty to the local alphabet of Samos, whereas the alphabet of Hakesandros' inscription is in all probability Euboean.



Σαμιακός εμπορικός αμφορέας με εγχάρακτο πριν από την όπτηση το γράμμα Ν επί τα λαιά και από κάτω εγχάρακτο μετά την όπτηση Χ, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2420)
Samian transport amphora inscribed with the letter N before firing from right to left and underneath the letter X after firing, late 8th – early 7th cent. BC

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ Ή ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ;

Όπως με τα σχήματα των γραμμάτων και το τοπικό αλφάβητο, έτσι και η διάλεκτος των πολύ σύντομων κειμένων των επιγραφών της Μεθώνης παραμένει αβέβαιη. Τα μικρά όμως κείμενα φανερώνουν ορισμένα χαρακτηριστικά στοιχεία κοινά σε όλες σχεδόν τις διαλέκτους: τη χρήση του σχήματος Ε για τα φωνήεντα ε, η, ει, του σχήματος Ο για τα φωνήεντα ο, ω, ου, και τη χρήση για τη δάσυνση του σχήματος Θ = Η = ^ˆ (δασεία). Επίσης, το γράμμα κόππα Φ χρησιμοποιείται πριν από το γράμμα ύψιλον Ψ αντί του κάππα Κ (στο όνομα Αντεκύδης) και το σύμπλεγμα σίγμα-χι (ΣΧ, δηλαδή χι-σίγμα ΧΣ), για το διπλό σύμφωνο Ξ (στο όνομα Ξενι-).

Οι ελάχιστες σωζόμενες λέξεις δεν επιτρέπουν την ταύτιση της διαλέκτου των επιγραφών της Μεθώνης με την ιωνική. Μόνο η επιγραφή του Ακεσάνδρου είναι πιθανότατα γραμμένη σε ιωνική διάλεκτο, η οποία αποτελούσε ένα είδος κοινής γλώσσας της εποχής, ίσως λόγω της χρήσης της στη σύνθεση των ομηρικών επών και των λυρικών τραγουδιών. Οι Ίωνες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία δημιουργίας των πρώτων λογοτεχνικών έργων της επικής και της λυρικής ποίησης, αλλά και των μικρών έμμετρων στιχουργημάτων ιαμβικής και λυρικής έμπνευσης. Άλλωστε, οι Ίωνες αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των αποίκων στον βορρά και οι ιωνικές επιδράσεις είναι εμφανείς και σε ευρήματα από ανασκαφές σε άλλες περιοχές της Μακεδονίας.

GREEK DIALECT OR DIALECTS?

As with the shapes of letters and the local alphabet, so the dialect of the very short texts of Methone's inscriptions remains uncertain. The short inscriptions of Methone, however, reveal certain characteristics common to almost all dialects: the use of the shape Ε for the vowels e, ee, ei, the shape Ο for the vowels o, oo, ou, and for the rough breathing the shape Θ = Η = ^ˆ (aspirate). Also, the letter koppa Φ is used before the letter upsilon Ψ instead of kappa Κ (in the name Antekydes) and the consonantal complex sigma-chi (ΣΧ), i.e. chi-sigma (ΧΣ), for the double consonant Ξ (in the name Xenī-).

The few surviving words on the Methone ceramic vessels do not allow the identification of the dialect with the Ionic. Only Hakesandros' inscription is most probably in the Ionic dialect, a kind of common language at the time (a lingua franca), perhaps because of its use in the composition of the Homeric epics and many lyric poems and songs. The Ionians played a decisive role in the creation of the first literary works of epic and lyric poetry, and also of the short epigrams of lyric and iambic inspiration, like the epigram on Hakesandros' cup. Moreover, the Ionians were the majority of the settlers in the North Aegean and Ionian influences are evident in finds from excavations in other parts of Macedonia.



Τμήμα εμπορικού αμφορέα άγνωστης προέλευσης με εγχάρακτα γράμματα ΘΕΟ (τα Θ και Ο χαραχθηκαν με διαβήτη), ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2238)

Fragment of transport amphora of unknown provenance inscribed with letters ΘΕΟ, late 8th – early 7th cent. BC

ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΧΑΡΆΓΜΑΤΑ ΠΆΝΩ ΣΤΑ ΑΓΓΕΪΑ: ΕΜΠΌΡΙΟ ΚΑΙ ΓΡΑΦΉ

Οι επιγραφές της Μεθώνης ενισχύουν τη θεωρία για την ταχύτατη και ευρεία διάδοση της αλφαβητικής γραφής, ακόμη και στον βόρειο ελλαδικό χώρο, και για την «επικοινωνιακή έκρηξη» του 8ου αιώνα π.Χ. Οι επιγραφές της Μεθώνης μπορούν να συγκριθούν με αντίστοιχα ευρήματα από τον νοτιότερο ελλαδικό χώρο (Εύβοια, Ωρωπό, Θήβα, Αττική και Κρήτη) και τις ελληνικές αποικίες στην Κεντρική Ιταλία (Πιθηκούσες και Κύμη).

Τα μη αλφαβητικά χαράγματα και τα σύμβολα εντοπίζονται κυρίως πάνω σε εμπορικούς αμφορείς και αγγεία πόσης που προέρχονται από διαφορετικά εργαστήρια: τοπικά (της περιοχής του Θερμαϊκού Κόλπου), της Κορίνθου, της Αττικής, της Χίου, της Σάμου και ευρύτερα του Ανατολικού Αιγαίου. Συνήθως βρίσκονται στο χείλος, στη λαβή, στον ώμο και στο σώμα των αγγείων. Στις περισσότερες περιπτώσεις είναι εγχάρακτα (graffiti) μετά την όπτηση και σπανιότερα πριν από αυτή, ενώ υπάρχουν και λίγα γραπτά (dipinti).

Τα χαράγματα και τα σύμβολα είναι απλές γραμμές ή απλά σχήματα, όπως:

«σταυρός» ή σχήμα «X»,

βέλος ή σχήμα «Λ» ή «V»,

σχήμα πλέγματος,

σχήμα «τετράκτινου/πεντάκτινου αστεριού» ή «κλεψύδρας» ή «πεντάλφα».

SYMBOLS AND GRAFFITI ON THE POTS: TRADE AND WRITING

The inscriptions of Methone reinforce the theory for the rapid and widespread dissemination of alphabetic writing, even in northern Greece, and for an "explosion in communication" during the 8th century BC. The Methone graffiti, marks, and inscriptions can be compared with similar finds from southern Greece (Euboea, Oropos, Thebes, Attica, and Crete) and the Greek colonies in Central Italy (Pithecussae and Cymae).

The non-alphabetic graffiti and symbols mainly appear on commercial amphoras and drinking vessels from various workshops: local ones (from the Thermaic Gulf), Corinthian, Attic, Chian, Samian, and from the wider Eastern Aegean. They are usually found engraved on the rim, the handle, the shoulder, or the body of the vessel. In most cases, they are engraved (graffiti) after firing, rarely before, and there are few painted (dipinti).

The graffiti and symbols are simple lines or simple shapes, such as:

"cross"- or "X"-shape,

arrow- or "Λ"- or "V"-shape,

grid pattern,

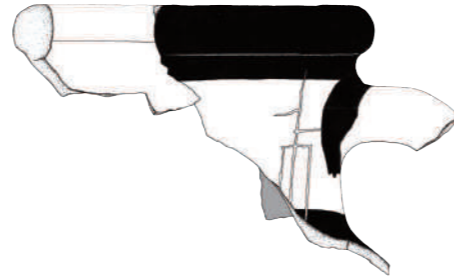
shape of "four/five-pointed star" or "hourglass" or "pentacle".



‘Μεθωνάϊος’ εμπορικός αμφορέας με χαράγματα μικρών παράλληλων μεταξύ τους γραμμών, ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 2461)
Fragment of ‘Methonaeian’ transport amphora inscribed with small parallel lines, late 8th – early 7th cent. BC

Αξιοσημείωτο είναι το παραπλήσιο σύμβολο άγνωστης σημασίας σε τρία αγγεία διαφορετικής προέλευσης, αλλά εντυπωσιάζει το παράδειγμα αγγείου με παράσταση έξι σχηματοποιημένων ζωγραφισμένων πτηνών, δίπλα και κάτω από τα οποία ένα άγνωστο χέρι, θέλοντας ίσως να δώσει τη δική του εκδοχή, χάραξε αργότερα ένα ακόμη πτηνό.

Ο σκοπός και η χρήση των χαραγμάτων και των συμβόλων παραμένει αντικείμενο της έρευνας. Εκτός από την περίπτωση των εγχάρκτων ή γραπτών συμβόλων τα οποία έγιναν πριν από την όπτηση του αγγείου και μπορούν με βεβαιότητα να αποδοθούν στον κεραμέα, όσα έχουν γίνει μετά την όπτηση του αγγείου θα μπορούσαν να έχουν χαραχθεί από τον κεραμέα, ή –πιθανότερα– τον έμπορο ή τον εκάστοτε κάτοχο του αγγείου. Σε ορισμένες, μάλιστα, περιπτώσεις διακρίνονται διαδοχικά χαράγματα από διαφορετικό χέρι πάνω στο ίδιο αγγείο. Μια πιθανή ερμηνεία είναι ότι αποτελούν ένα σύστημα αναγνωρίσιμων συμβόλων που λειτουργούσε ως ένα είδος κοινής «εμπορικής γλώσσας», η οποία διευκόλυνε τις εμπορικές δραστηριότητες. Στη Μεθώνη, για παράδειγμα, έχει εντοπιστεί ο ίδιος τύπος χαράγματος στη λαβή δέκα αμφορέων διαφορετικών τύπων (από εργαστήρια της Σάμου, της Μιλήτου, του Θερμαϊκού Κόλπου). Ωστόσο, η χάραξη πάνω στα αγγεία δεν υπαγορεύεται μόνο από εμπορικές ή χρηστικές ανάγκες, αλλά πολλές φορές μπορεί να αποτελεί δείγμα ατομικής έκφρασης.



Noteworthy is the similar symbol of unknown significance on three vases of different provenance, but impressive is the example of the six stylized and painted birds, near and under which someone engraved later another bird, perhaps wanting to give his personal version.

The purpose and use of these graffiti and symbols are still under investigation. Besides those engraved on the vessel before firing which can safely be attributed to the potter, those engraved after firing, can be attributed either to the potter, or more likely to the trader or the owner of the vessel. In some rare cases, successive inscriptions are distinguished by different hands on the same vessel. One possible interpretation is that a system of recognizable symbols and graffiti functioned as a sort of a common "trading language" which facilitated trading activities. In Methone, for example, the same mark has been identified on the handle of ten amphoras of different types (from workshops in Samos, Miletus, and the "Thermaic Gulf"). The engraving, however, of graffiti and symbols on the pots may be dictated not only by commercial or usage requirements, but is often an indication of personal expression.



Τμήμα αγγείου πόσης (κοτύλης) κορινθιακού τύπου από εργαστήριο του Θερμαϊκού Κόλπου με χάραγμα πτηνού (ίσως ο χαρακτήρας ήθελε να δώσει τη δική του εκδοχή για την παράσταση των σχηματοποιημένων ζωγραφισμένων πτηνών), ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 3195)

Fragment of Corinthian style drinking vessel (kotyle) from a workshop of the Thermaic Gulf inscribed with a bird (perhaps the engraver wanted to give his personal version of the stylized painted birds above), late 8th – early 7th cent. BC

ΠΑΝΕΛΛΗΝΕΣ(;) ΕΙΣ ΜΕΘΩΝΗΝ
(ΎΣΤΕΡΟΣ 8ΟΣ - ΠΡΩΙΜΟΣ 7ΟΣ ΑΙΩΝΑΣ Π.Χ.)

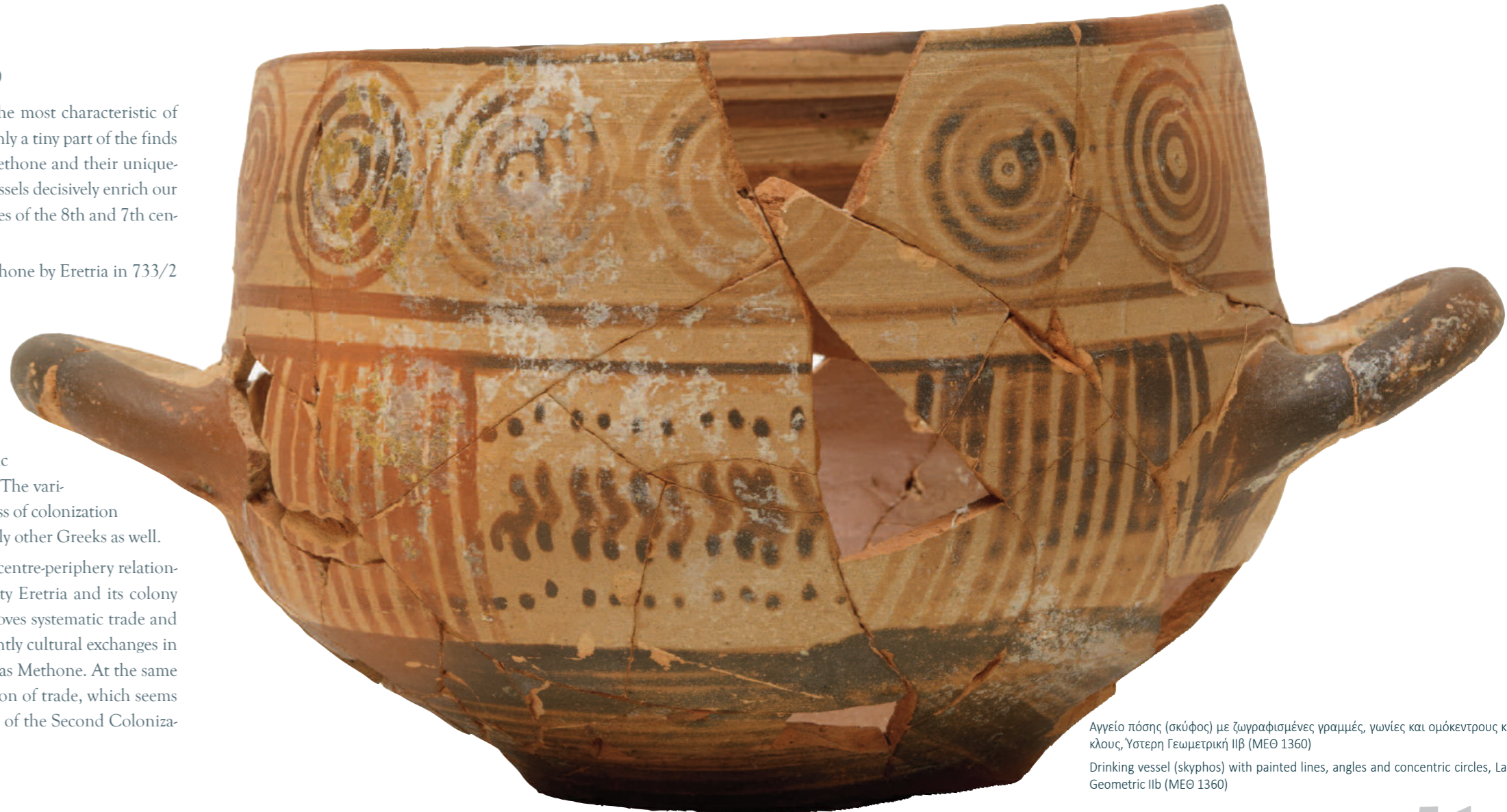
Τα μόλις 191 ενεπίγραφα αγγεία του 'Υπογείου', τα χαρακτηριστικότερα από τα οποία παρουσιάζονται στην έκθεση, αποτελούν ελάχιστο τμήμα από το σύνολο των ευρημάτων των ανασκαφών της αρχαίας Μεθώνης και η μοναδικότητά τους είναι πολυδιάστατη. Πλουτίζουν καθοριστικά τις γνώσεις μας τόσο για την ίδια τη Μεθώνη, όσο και για πολλές πτυχές της ιστορίας του Αιγαίου του 8ου και του 7ου αιώνα π.Χ.

- Η μαρτυρία του Πλουτάρχου για την ίδρυση της αποικίας από Ερετρίες το 733/2 π.Χ. ενισχύεται και παράλληλα φωτίζεται η περίοδος του Β' Αποικισμού.
- Οι άποικοι Ευβοείς φαίνεται ότι ήδη γνώριζαν τη θέση της Μεθώνης, όπου υπήρχε ένας ακμαίος οικισμός, και εγκαταστάθηκαν εκεί σε διαφορετικές φάσεις και σε βάθος χρόνου.
- Η Μεθώνη εξελίχθηκε γρήγορα σε στρατηγικό εμπορικό κέντρο στο Βορειοανατολικό Αιγαίο. Η ποικιλία των σχημάτων των γραμμάτων υποδεικνύει τη συμμετοχή όχι μόνο Ευβοέων αλλά και άλλων Ελλήνων σταδιακά στη συγκρότηση της αποικίας.
- Τα πλούσια επιγραφικά ευρήματα της Μεθώνης δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα των σχέσεων κέντρου-περιφέρειας, δηλαδή της σχέσης εξάρτησης της αποικίας από τη μητρόπολή της, την Ερέτρια. Αντίθετα, αποδεικνύουν την ύπαρξη συστηματικού εμπορίου και πυκνών δικτύων εμπορικών ανταλλαγών και κατά συνέπεια και πολιτισμικών στην Ανατολική Μεσόγειο, μέρος του οποίου αποτελούσε και η Μεθώνη. Παράλληλα, τεκμηριώνουν την εντατικοποίηση του εμπορίου, το οποίο φαίνεται ότι υπήρξε ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες του Β' Αποικισμού.

PANHELLENES(?) IN METHONE
(LATE 8TH - EARLY 7TH CENTURY BC)

The 191 inscribed vessels from 'Υπογειο', the most characteristic of which are presented in this exhibition, are only a tiny part of the finds unearthed during excavations in ancient Methone and their uniqueness is multidimensional. These inscribed vessels decisively enrich our knowledge for both Methone and many issues of the 8th and 7th centuries BC.

- Plutarch's view for the foundation of Methone by Eretria in 733/2 BC is strengthened and the period of the Second Colonization is illuminated.
- It seems that the Euboean colonists already knew the site of Methone, which was a thriving settlement, and settled there at different phases and over time.
- The city quickly developed into a strategic trading center in the Northeastern Aegean. The variety of letter-shapes indicates that in the process of colonization participated not only Euboeans, but gradually other Greeks as well.
- The rich finds cannot be interpreted in a centre-periphery relationship of dependence between the mother-city Eretria and its colony Methone. On the contrary, the evidence proves systematic trade and dense networks of commerce and consequently cultural exchanges in the Eastern Mediterranean, part of which was Methone. At the same time the evidence substantiates intensification of trade, which seems to have been one of the determining factors of the Second Colonization.



Αγγείο πόσης (σκύφος) με ζωγραφισμένες γραμμές, γωνίες και ομόκεντρους κύκλους, Ύστερη Γεωμετρική ΙΙβ (ΜΕΘ 1360)

Drinking vessel (skyphos) with painted lines, angles and concentric circles, Late Geometric IIb (MEΘ 1360)

- Τα εμπορικά και άλλα δίκτυα, οικονομικοί παράγοντες και ο αποικισμός επέτρεψαν τη διεύρυνση των επαφών, των επιδράσεων και των επιρροών της Μεθώνης. Συντέλεσαν, επίσης, στην πρώιμη χρήση του αλφαβήτου, στην επίσπευση της εκμάθησής του και διευκόλυναν την εξάπλωσή του ίσως και πριν από τον 8ο αιώνα π.Χ. Όπως μαρτυρούν τα ενεπίγραφα αγγεία της Μεθώνης και άλλων περιοχών, η ελληνική γλώσσα εμφανίζεται ήδη με παγιωμένους γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες.

- Η περιοχή του Θερμαϊκού αναδεικνύεται σε μια από τις πρώτες περιοχές του ελληνικού κόσμου στις οποίες τεκμηριώνεται η χρήση του ελληνικού αλφαβήτου και ενός πλήθους συμβόλων και χαραγμάτων για εμπορικούς λόγους αλλά και για λόγους διασκέδασης κατά τη διάρκεια συμποσίων.

- Το ποτήρι του Ακεσάνδρου με το ιαμβικού ρυθμού επίγραμμα και τα συμποτικά του συμφραζόμενα αποτελεί μια από τις πρώτες μαρτυρίες λυρικής έμπνευσης στην ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας.

- Trade and other networks, economic factors and colonization broadened Methone's contacts and influences. They also most probably contributed to the acceleration of the learning process of the alphabet and the system of symbols and trademarks and to the facilitation of their spread perhaps even before the 8th century BC. As evidenced by the inscribed pottery of Methone and other areas, the Greek language betrays already established grammatical and syntactical rules.

- The area of the Thermaic Gulf emerges as one of the first, where use of the Greek alphabet and of a system of symbols and trademarks is documented for everyday needs in commerce and entertainment during the symposium.

- Hakesandros' cup inscribed with an epigram in iambic rhythm and its sympotic context is one of the first testimonies of lyric inspiration in the history of ancient Greek literature.



Αγγείο πόσης (σκύφος) ευβοϊκού τύπου από εργαστήριο του Θερμαϊκού Κόλπου με χαραγμάτα σε σχήμα «σταυρού», ύστερος 8ος – πρώιμος 7ος αι. π.Χ. (ΜΕΘ 1585)
Euboean style drinking vessel (skyphos) from a workshop of the Thermaic Gulf inscribed with a symbol in the shape of a "cross", late 8th – early 7th cent. BC

Η συνεχιζόμενη μελέτη των μέχρι τώρα ευρημάτων της Μεθώνης και η επανέναρξη της ανασκαφικής έρευνας το 2014 με τη συνεργασία της ΚΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (τους Ματθαίο Μπέσιο, Αθηνά Αθανασιάδου, Κώστα Νούλα και την ομάδα τους) και του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια στο Λος Άντζελες (UCLA, τους John K. Papadopoulos, Sarah P. Morris και την ομάδα τους) αναμφίβολα επιφυλάσσουν ακόμη περισσότερες και ίσως και μεγαλύτερες εκπλήξεις.

The ongoing study of the finds hitherto unearthed from excavations in Methone and the resumption of excavations in 2014 with the cooperation of the 27th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities (Matthaios Bessios, Athena Athanasiadou, Kostas Noulas and their team) and the University of California at Los Angeles (UCLA, John K. Papadopoulos, Sarah P. Morris and their team) will undoubtedly bring more and perhaps even bigger surprises.



